# MOMENTUL DE CONSUMARE A INFRACȚIUNII DE PROVOCARE ILEGALĂ A AVORTULUI

*Aliona PLOP*

*Generaliter*, infracțiunea fapt consumat este raportată momentului de finalizare a actelor de executare propriu-zise a faptei prejudiciabile şi înfăptuirii integrale a conținutului obiectiv al infracțiunii. Astfel, decisiv pentru identificarea momentului de consumare a unei infracțiuni este modul în care norma de incriminare formulează conținutul incriminării. În acord cu prevederile alin.(1) art.159 CP RM, conținutul de bază al incriminării presupune întreruperea cursului sarcinii, prin orice mijloace, săvârşită: a) în afara instituțiilor medicale sau cabinetelor medicale autorizate în acest scop; b) de către o persoană care nu are studii medicale superioare speciale; c) în cazul sarcinii ce depăşeşte 12 săptămâni, în lipsa indicațiilor medicale, stabilite de Ministerul Sănătății; d) în cazul contraindicațiilor medicale pentru efectuarea unei asemenea operații; e) în condiții antisanitare. De aici apare ca firească întrebarea: Este oare infracțiunea de provocare ilegală a avortului în varianta sa tip o infracțiune de rezultat (materială) sau o infracțiune formală? Răspunsul la această întrebare ne va permite să identificăm la concret momentul de consumare, eventualitatea angajării în discuție a raportului de cauzalitate, dar deopotrivă, ne va oferi posibilitatea de a determina dacă infracțiunea este susceptibilă unor modalități ale tentativei.

Întrebarea ridicată este una de maximă complexitate. Aceasta deoarece, sintagmei „întreruperea cursului sarcinii", de care uzează legiuitorul în conținutul incriminării, i se atribuie fie rolul de faptă prejudiciabilă, fie rolul de urmare prejudiciabilă. În funcție de această catalogare, literatura de specialitate planează între conceperea acestei infracțiuni ca fiind formală sau materială.

Bunăoară, autorii care concep această infracțiune ca fiind materială, consideră că infracțiunea se consumă din momentul întreruperii *de facto* a sarcinii victimei [1, p.19; 2, p.98 etc.], indiferent de momentul în care se realizează, dar nu mai târziu de începerea procesului naşterii, deoarece după acest moment, viața nou-născutului este protejată prin incriminarea omorului, nu însă a provocării ilegale a avortului [3, p.297]. Atribuindu-i întreruperii sarcinii rolul de urmare prejudiciabilă (imediată), se invocă obligativitatea de a se stabili legătura de cauzalitate dintre fapta avortivă şi întreruperea cursului sarcinii [4, p.77; 5, p.185]. În aceeaşi ordine de idei, se relevă că urmarea imediată poate avea loc: fie prin uciderea produsului de concepție înăuntrul uterului, chiar şi neurmată de expulzare; fie prin expulzarea produsului de concepție, datorită folosirii de mijloace avortive efectuate, dacă moartea acestuia s-a produs înaintea, în timpul sau imediat după expulzare [6, p.65]. Mai explicit, se susține că consumarea faptei are loc în momentul în care s-a

întrerupt cursul firesc al sarcinii, indiferent dacă produsul concepțiunii era mort sau dacă acesta a fost expulzat ori eliminat viu şi indiferent dacă a continuat sau nu să trăiască [7, p.297]. Dimpotrivă, cea mai mare parte dintre autori consideră că componența infracțiunii de provocare ilegală a avortului este formală [8, p.84; 9, p.16; 10, p.113 etc.]. Astfel, unii promotori ai acestei viziuni consideră că infracțiunea se consumă din momentul îndepărtării fătului din uterul matern, adică din momentul întreruperii ireversibile a sarcinii [11, p.91], indiferent dacă se cauzează sau nu prejudiciu sănătății femeii [12, p.103]. Considerăm drept defectuoase aceste viziuni, întrucât se află în contradicție cu natura medicală a întreruperii cursului sarcinii. Astfel, întreruperea ireversibilă a sarcinii nu se reduce doar la ipoteza expulzării fructului concepției. Este posibilă întreruperea ireversibilă a sarcinii şi în ipoteza unui avort incomplet, manifestat prin moarte fetală cu retenția fătului mort în uter, deci neurmat de expulzare. Iată de ce, considerăm că în varianta tip a art.159 CP RM, infracțiunea se consumă nu numai atunci când în urma acțiunilor avortive a urmat întreruperea sarcinii manifestată prin expulzarea fructului concepției, dar şi în situația suprimării produsului de concepție înăuntrul uterului, neurmată de expulzare. Astfel, expulzarea fructului de concepție a cărei viață a fost suprimată *in utero* reprezintă infracțiune fapt epuizat. Din aceste rațiuni, nu putem agrea opinia potrivit căreia până la momentul îndepărtării fătului din uterul matern se impune o tentativă la provocarea ilegală a avortului [13, p.113].

Revenind la problema identificării modalității componenței infracțiunii, prevăzută la varianta-tip a art.159 CP RM, sintetizăm că părțaşii raportării provocării ilegale a avortului la categoria infracțiunilor formale susțin lipsa urmării prejudiciabile motivând că legiuitorul nu condiționează existența infracțiunii de survenire a prejudiciului sănătății femeii [14, p.103; 15, p.32].

Această viziune ridică următoarea întrebare: Dacă legiuitorul în varianta-tip nu condiționează existența infracțiunii de cauzarea unei daune sănătății femeii, de ce se susține [16, p.102] că obiectul juridic special al infracțiunii este reprezentat de sănătatea femeii însărcinate? Deoarece obiectul juridic special este o reflecție inversă a ceea ce alcătuieşte conținutul constitutiv al infracțiunii, considerăm că în cazul art.159 CP RM, obiectul juridic special este reprezentat de relațiile sociale cu privire la întreruperea cursului sarcinii în condiții de siguranță pentru sănătatea şi viața femeii însărcinate. Există cel puțin două argumente care vin în susținerea opiniei etalate: 1) infracțiunea prevăzută la art.159 CP RM se atribuie tipologiei – Infracțiuni care pun în pericol viața şi sănătatea persoanei; 2) art.159 CP RM incriminează întreruperea sarcinii în condiții improprii sau realizate de persoane necalificate, deci contrar dezideratelor înscrise în Ordinul Ministerului Sănătății cu privire la efectuarea întreruperii voluntare a cursului sarcinii în condiții de siguranță, nr.647 din 21.09.2010 [17].

Este adevărat că infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.159 CP RM se reține la calificare, fără a-i fi lezată efectiv sănătatea femeii însărcinate căreia i se întrerupe cursul sarcinii. Aceasta însă nu înseamnă că latura obiectivă este formată doar dintr-o acțiune prejudiciabilă. Astfel, reieşind din textul de lege, activitatea infracțională este desemnată de substantiv provenit dintr-un verb – „întreruperea", fiind utilizată concomitent pentru a descrie *verbum regens*, adică acțiunea incriminată şi urmarea prejudiciabilă. În aşa mod, din punct de vedere tehnico-legislativ, rezultatul infracțional este comprimat în acțiunea incriminată. În acelaşi timp, din punctul de vedere al realității de fapt, acțiunea şi urmarea sunt distincte; or, există în realitatea obiectivă o urmare nemijlocită distinctă de acțiunea incriminată. În concluzie, în varianta-tip, provocarea ilegală a avortului (alin.(1) art.159 CP RM) este o infracțiune materială, presupunând în orice caz ca manoperele avortive să fi avut ca rezultat întreruperea cursului firesc al sarcinii.

***Referințe:***


1. *Сборник методических материалов по курсу «Уголовное право Российской Федерации. Особенная часть»*/ Сост.: Б.В. ЗДРАВОМЫСЛОВ и др. Москва: Academia, 1997.
2. *Уголовное право: Учебник для вузов. Особенная часть*/ Под ред. И.Я. КОЗАЧЕНКО, З.А. НЕЗНАМОВА, Г.П. НОВОСЕЛОВА. Москва: ИНФРА-М – НОРМА, 1998.
3. BRÎNZA, S., STATI, V. *Drept penal: Partea specială.* Vol.I. Chişinău: Tipografia Centrală, 2011.
4. *Уголовное право. Особенная часть*/ Под ред. И.В. ШИШКО. Москва: Проспект, 2012.
5. BASARAB, M., PAŞCA, V., MATEUŢ, Gh. ş.a. *Codul penal comentat.* Vol. 2: *Partea specială*. Bucureşti: Hamangiu, 2008.
6. PĂVĂLEANU, V. *Drept penal special*. Bucureşti: Universul juridic, 2010.
7. BRÎNZA, S., STATI, V. *Op. cit.*
8. *Уголовное право. Особенная часть*: *Учебник.* Издание второе исп. и дополн./ Под ред. Л.В. ИНОГАМОВОЙ-ХЕГАЙ, А.И. РАРОГА, А.И. ЧУЧАЕВА. Москва: ИНФРА-М, 2008.
9. ЛАЗАНОВИЧ, Л.А. *Незаконное производство аборта: уголовно-правовой и криминологический анализ* /Автореферат дисс… канд. юрид. наук. Ставрополь, 2004.
10. БУНИНА, Е.Ю, ГРЕБЕНЬКОВ, А.А. Проблемы квалификации незаконного производства аборта. В: *Сборник научных статей по материалам II Международной научно-практической конференции от 10 мая 2011«Уголовное право в эволюционирующем обществе: Проблемы и перспективы»*. Курск, 2011, с.111-115.
11. *Российское уголовное право*. *Особенная часть*: *Учебник для вузов* / Под ред. В.С. КОМИССАРОВА. Санкт-Петербург: Питер, 2008.
12. НАУМОВ, А.В. *Российское уголовное право. Курс лекций.* Том 2. *Особенная часть*. Москва: Юридическая литература, 2004.

13. БУНИНА, Е.Ю, ГРЕБЕНЬКОВ, А.А. *Op. cit.*
14. НАУМОВ, А.В. *Op. cit.*
15. КИСЕЛЕВА, М. Уголовная ответственность за незаконное прерывание беременности. В: *Уголовное право*. 2008, №4, с.31-35.
16. НАУМОВ, А.В. *Op. cit.*
17. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova.* 2010, nr.241-246.